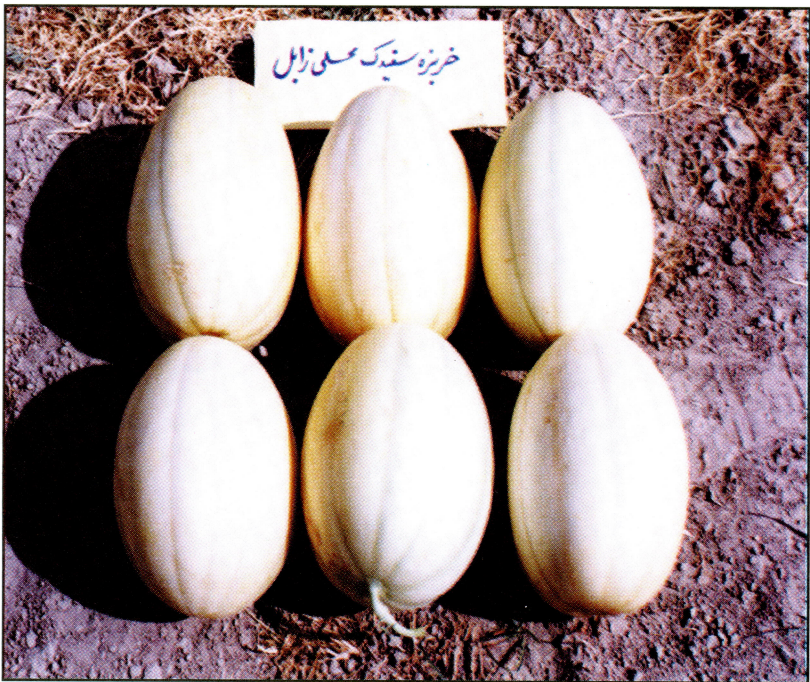

دستورالعمل فنی زراعت خربزه

مقدمه :

خربزه با نام علمی *Cucumis melo L.* از خانواده کدوییان (*Cucurbitaceae*) و یکی از محصولات با ارزش در منطقه می باشد. اگر چه گیاه خربزه منشأ آفریقایی دارد با این وجود آسیای غربی و آسیای مرکزی مهمترین مرکز اولیه آن برای این گیاه به حساب می آید. به دلیل دگرگشتن بودن این گیاه، تنوع وسیعی از نظر صفات زراعی دارد و از نظر اصلاحی، تنوع زیاد آن ابزار ارزشمندی را جهت فعالیت های اصلاحی ایجاد می نماید.

خربزه یکی از مهمترین صیفی جات در منطقه سیستان با سطح زیرکشت حدود ۴۰۰۰ هکتار بوده که در اکثر روستاها به صورت دیم و آبی کشت وکار می شودو با توجه به زودرس

بودن محصول نسبت به سایر نقاط کشور، تولید مازاد بر مصرف بازارهای داخل استان به سایر نقاط کشور صادر می شود خربزه های تولیدی به علت گرما و خشکی هوا معطر شده و طعم شیرین و مطبوع به خود می گیرند که موجب افزایش کیفیت محصول می گردد.

توصیه های زراعی :

تهیه بستر :

کشت خربزه در زمین اصلی صورت می گیرد. برای این کار باید زمین بخوبی آماده گردد. در پائیز به زمین شخم عمیق خورده می شود تا بقایای گیاهی محصول قبلی بر اثر سرما و یخبندان بپوسند قبل از کاشت زمین را دیسک زده و بسته به نوع روش کاشت (دیمی و آبی) بستر آن را آماده می کنیم. خاک پوک، نرم و مسطح برای کاشت به روش دیم خوب است. ولی برای کشت آبی جوی و پشته ایجاد کرده و بستر بذر باید بالاتر از سطح آب قرار گیرد.

ارقام خربزه:

اگرچه در سطح منطقه رقام محلی متفاوت کشت می شود. که رقم سفیدک خط دار رقم اصلاح شده و غالب منطقه می باشد. اما براساس نتایج آزمایشات انجام گرفته ارقام جدید خربزه بر اساس بازار پسندی و دوام و نگهداری مشخص که قابل کشت و کار در کنار ارقام موجود منطقه می توانند باشند. رقم هلمندی، رقم آتشی، رقم شادگان و جاجرود از این ارقام امیدبخش جهت استفاده در سطح منطقه می باشند

تاریخ کاشت:

زمان مناسب برای کشت خربزه اواسط اسفند ماه تا اوایل اردیبهشت ماه می باشد.

روش کاشت :

در اسفند ماه پس از پخش کود شیمیائی زمین را دیسک زده و تسطیح جزئی شده و جوی و پشته تهیه می گردد. در صورت کشت یک طرفه فاصله جوی و پشته حدود $2/5 - 2$ متر و در صورت کشت دو طرفه حدود $4 - 3$ متر انتخاب می گردد. جهت بالا بردن رطوبت خاک و تعیین محل داغ آب اولین آبیاری انجام می شود. بذور خربزه را که قبلاً خیس خورده اند در روی پشته ها و بالای داغ آب به فاصله $40 - 30$ سانتی متری بصورت کپه ای می کارند. در هر کپه $4 - 3$ عدد بذر به عمق حدود $5 - 3$ سانتی متر کاشته و روی آن را با خاک کاملاً نرم می پوشانند. در کشت دیم معمولاً بعد از برداشت غلات مزرعه آبیاری و پس از گاورو شدن

بذر خربزه در سطح زمین پاشیده شده و دیسک زده می شود.

نیاز غذایی:

استفاده از کودهای آلی و شیمیایی برای زراعت این گیاه ضروری است. چنانچه کود دامی در اختیار باشد لازم است حدود ۶۰ تا ۷۰ تن در هکتار برای زراعت خربزه در نظر گرفته شود. پتاس در تشکیل میوه تاثیر زیادی دارد. مقدار و نوع کود بستگی به حاصلخیزی و نوع خاک دارد و مقدار آن ۳۵۰ کیلوگرم اوره (در سه مرحله) ۱۵۰ کیلوگرم سوپر فسفات و ۱۵۰ کیلوگرم سولفات پتاسیم در هکتار است. مناسبترین pH برای کاشت خربزه بین ۶ تا ۷ است. چنانچه این گیاه در خاکهای اسیدی کشت شود، رشد آن کاهش می یابد و برگها به رنگ زرد مایل به سبز در می آیند.

آبیاری:

آبیاری زیاد از کیفیت میوه کاسته و باعث افزایش بوته میری می شود. بایستی دقت شود که ارتفاع آب در جوی زیاد بالا نیاید و پای بوته و محل طوقه آب نایستد. پس از استقرار بوته و رسیدن به ۵-۶ برگگی حتی المقدور آبیاری صورت نگیرد. پس از این مرحله بسته به وضعیت رشد بوته و خاک محل کشت دور آبیاری ۱۰-۱۵ روز یکبار مناسب می باشد. باید در نظر داشت که آبیاری فراوان در دوران رسیدن میوه باعث کم شدن قند می گردد.

تنک کردن بوته:

در مرحله ۵-۴ برگگی بوته های اضافی بایستی تنک شوند. معمولاً ۲-۱ بوته سالم و قوی را انتخاب کرده و بقیه از محل طوقه حذف می گردند. آنگاه جهت جلوگیری از صدمه بوته بر اثر وزش باد اطراف آن بوسیله خاک پوشانده می شود.

هدایت بوته بر روی پشته:

پس از رشد بوته، لازم است شاخه های آن بر روی پشته هدایت شود، تا میوه ها به آب تماس نداشته و داخل جوی نیفتد.

هرس:

بعد از چهار برگه شدن بوته خربزه و ظهور اولین ساقه های فرعی، ساقه اصلی را بعد از برگ دوم حذف می کنند.

تراش:

تمام ساقه های فرعی ثانویه که در محور برگها بوجود می آیند و همچنین گل های نر و ماده و میوه های تشکیل شده تا برگ ششم حذف می گردد.

گلگیری:

انتخاب و نگهداری ۲-۴ میوه و حذف بقیه گلها و میوه ها . در این موقع می توان جهت حفظ میوه های موجود و جلوگیری از کرمو شدن آن توسط آفات در برگی از همان میوه پیچیده و زیر خاک شود . بتدریج که میوه درشت می شود تا موقعیکه به نصف اندازه طبیعی خود رسیده است روی آن با خاک پوشانده می شود.

آفات:

در مراحل اولیه آگروتیس و عروسک خربزه به بوته های کوچک خسارت می زنند که با استفاده از طعمه مسموم لیندین یا سویین با سبوس به نسبت ۲٪ با آنها مبارزه می شود . مگس خربزه و سرخرطومی جالیز باعث کرمو شدن میوه می شوند و با سموم مناسب از جمله دیازینون کنترل می شوند. بیماری های بوته میری و بیماری ساق سیاه خربزه موجب از بین رفتن بوته می شوند که با استفاده از سموم شیمیایی، تنظیم آبیاری و جلوگیری از غرقاب شدن طوقه تا حدی قابل کنترل می باشند.

علفهای هرز:

رعایت تناوب زراعی، شخم عمیق در فصل تابستان از روش های زراعی موثر کنترل علف های هرز مزرعه جالیز است. پس از کاشت و سبز شدن بوته ها استفاده از علف کش عمومی پاراکوات (گراماکسون) به مقدار ۳ لیتر در هکتار به صورت هدایت شده و با حفظ بوته های جالیز بوسیله قوطی و ظروف یکبار مصرف با رعایت دقت کامل می توان استفاده نمود.

زمان برداشت:

روشهای مصرف خربزه در منطقه سیستان پشمک (مرحله اولیه رشد میوه) ، میوه نیمه رسیده (ترک) ، میوه کاملاً رسیده (گلو) و میوه خشک شده است. بیشترین برداشت محصول خربزه در مرحله رسیده کامل انجام می گیرد زیرا فقط در این مرحله است که میوه به حداکثر شیرینی و مرغوبیت می رسد. و معمولاً از اواسط خرداد شروع و تا مرداد ماه ادامه می یابد. در کشت های تابستانه زمان برداشت بعد از سرد شدن نسبی هوا در شهریور ، مهر و

آبان ماه انجام می شود. جهت تشخیص زمان رسیدن و برداشت از مشخصات زیر استفاده می شود: ایجاد شکافهای باریک در ناحیه اتصال میوه به دم، برجسته شدن شبکه روی پوست میوه و نرم شدن نوک میوه.